

CHOROLOGIA MAMIFERELOR SĂLBATICE (MAMMALIA) DIN NORD-VESTUL ROMÂNIEI

Dumitru Murariu

*Muzeul Național de Istorie Naturală
"Grigore Antipa" – București*

Considerând zona nord-vestică a României din punct de vedere administrativ, ea se referă în principal la județul Satu Mare, deși partea vestică a județului Maramureș poate fi și ea inclusă în nord-vestul țării.

În această lucrare avem în vedere următoarele unități geomorfologice:

- Partea nordică a Câmpiei Banato-Crișane, mai precis câmpiile: Nirului, Careiului, Ierului, Ecedea, Crasnei și Someșului;
- Dealurile Tășnadului, piemontul Codrul și Munții Făgetului, toate cu altitudini cuprinse între 180 – 575 m;
- Zona Munților Oaș-Gutâi, din nord-estul județului Satu Mare (Fig. 1).

Din rețeaua hidrografică a zonei menționăm râurile Someș, Crasna, Tur, Homorod și Ierul, precum și mai multe lacuri artificiale.

Ocrotită dinspre est de influențele climatului continental, în zona nord-vestică a țării nu se instalează nici ierni cu temperaturi foarte scăzute (media temperaturilor din iarnă fiind de numai $-1,7^{\circ}\text{C}$), nici veri excesiv de secetoase (media umidității atmosferice este vara de 64 %).

În atari condiții abiotice și cu o floră de o largă diversitate (2.300 taxoni semnalăți de *Karácsonyi* în anul 1995) este de așteptat ca și fauna mamalogică să găsească toate condițiile necesare unei bogate structuri calitative și cantitative.

Din păcate, zona nord-vestică a României n-a fost cercetată sub aspectul sistematicii și răspândirii mamiferelor, după cum nici importanța din punct de vedere economic și cinegetic a unor specii de mamifere din această zonă n-a fost suficient evidențiată.

O serie de autori (*Călinescu*, 1931; *Hamar*, 1965; *Vasiliu și col.*, 1968; *Dănilă*, 1982, *Murariu*, 1995) au menționat zona nord-vestică a României când s-au referit la specii de mamifere comune în toată țara sau pentru o singură specie cercetată (ex., *Dănilă*, op. cit.). Câteva aspecte faunistice și ecologice asupra mamiferelor din nord-vestul României le-a prezentat *Murariu* (1987).

MATERIAL ȘI METODĂ DE LUCRU

În anii 1985 – 1987 am efectuat o serie de deplasări în mai multe localități din Satu Mare (Fig. 1), ocazii cu care am colectat și am observat mai multe specii de mamifere. Despre unele specii am aflat informații utile de la localnici. Colectările cu ajutorul capcanelor au fost efectuate numai pentru mamiferele mici (Insectivora și Rodentia); în afara capcanelor cu arc pentru omorât sau cilindri de tablă pentru prins animale vii, unele exemplare au căzut în capcanele Barber, instalate pentru fauna de nevertebrate de sol. Am avut în vedere ecosisteme de pădure, pajști și mlaștini, cu substrat nisipos, ar-

gilos și argiloaluvial, pseudogleizat etc, constatând importante diferențe în structura specifică a mamiferelor de la un loc la altul. Capcanele au fost colectate zilnic (în total 25 zile), iar mamiferele prinse vii au fost marcate și eliberate, notându-se recapturările. Cele cloroformizate au fost măsurate, cântărite, determinate și conservate pe teren. În laborator s-a făcut redeterminarea lor, realizându-se preparate de colecții: piei, balguri, cranii. Colectând și 65 ingluvii de păsări răpitoare, din vecinătatea localităților Livada (pădurea Tufoasa) și Huta Certeze, o parte dintre mamiferele raportate au fost identificate chiar din acele ingluvii.

Lista sistematică a mamiferelor din această lucrare este întocmită după Murariu (1984), cu modificări și actualizări privind statutul câtorva specii.

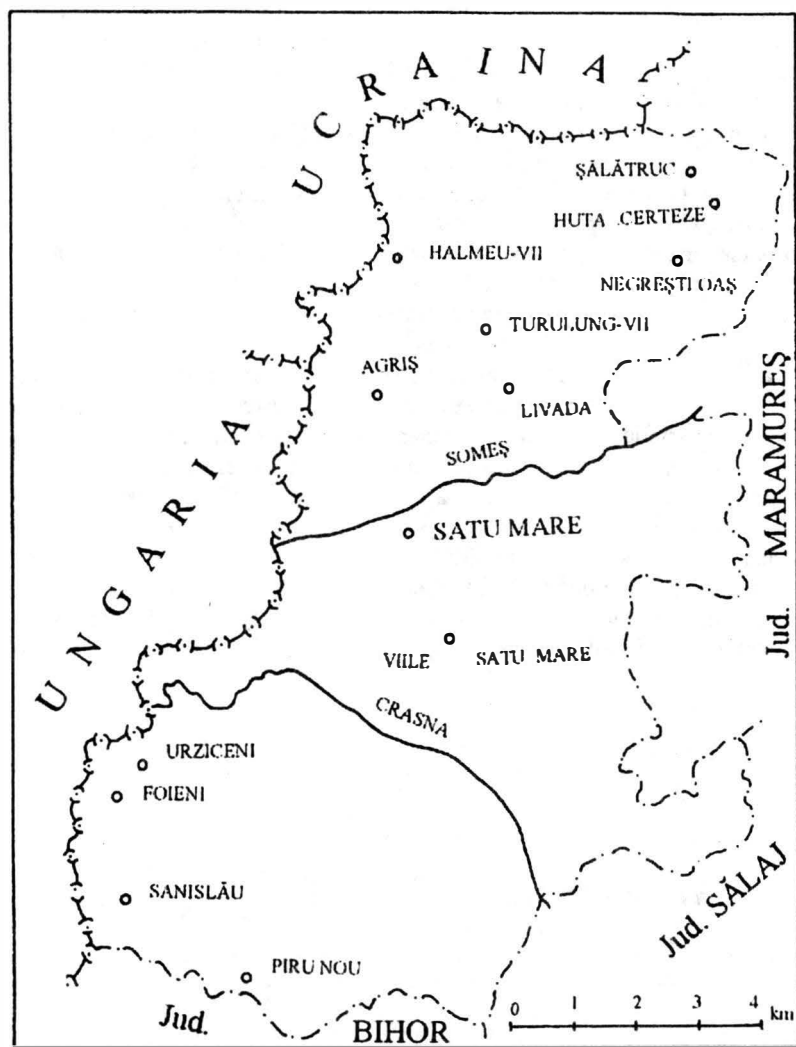

Fig. 1 – Zona nord-vestică a României. Județul Satu Mare, cu marcarea punctelor în care s-au efectuat colectări de mamifere mici și observații asupra a 40 de specii de mamifere. (După Murariu, 1987, cu completări)

REZULTATE

ORDINUL INSECTIVORA *Bowdich*, 1821

Familia ERINACEIDAE *Bonaparte*, 1838

Genul *Erinaceus* *Linnaeus*, 1758

Erinaceus concolor *Martin*, 1838

Ariciul-răsăritean este o specie vest-siberiană și est-europeană, cu răspândire în toată zona nord-vestică a României, dar cu număr variabil de indivizi de la o populație la alta. Totuși, se poate aprecia că în zonele de șes și deal găsește mai multe biotopuri cu condiții optime de hrană și adăpost decât în zona de munte. Dar și în zonele cu altitudine mică (ex., lângă Carei și Urziceni), precum și în ecosistemul de pădure frecvent inundat (ex., pădurea Weiss de lângă Turulung Vii), fie că lipsesc populațiile de *Erinaceus concolor*, fie că sunt în populații cu număr foarte restrâns de indivizi. Pe de altă parte, pădurea de la Foieni, cu dune vechi și înalte de peste 120 m, cu stejari, tei, duzi, salcâmi ș.a. oferă condiții ideale pentru acest important element faunistic în echilibrul ecologic al zonei. Ariciul nu este exclusiv insectivor, căci pe lângă larve și adulți de insecte, mai consumă răme, șerpi, uneori - ouă și pui de păsări de pe sol, șoareci. Cunosând rezistența ariciului la acțiunea veninului de viperă, *Murariu* (1987) cita din *Saint Girons*, 1973: "... pentru a-l omorî este nevoie de 30 de ori mai mult venin decât pentru a omorî un șobolan de aceeași greutate".

Familia TALPIDAE *Graz* 1825

Genul *Talpa* *Linnaeus* 1758

Talpa europaea *Linnaeus* 1758

Cârțița este o specie central-europeană și circummediteraneană, una dintre speciile de mamifere cele mai bine reprezentate în nord-vestul României. Mușuroaiele sale se întâlnesc pretutindeni, inclusiv în zonele mlăștinoase, dar cu refugii: diguri, dune, popândaci. Prezența cârțiței în solurile compacte este benefică deoarece, prin galeriile pe care le sapă permit pătrunderea apei, afânarea și aerisirea solului. În solurile pseudogleice (ex., în Câmpia Careilor), prezența cârțițelor favorizează drenarea surplusului de apă, uscarea și aerisirea solului.

În ciuda pagubelor pe care le poate produce săpându-și galerii în pepiniere și în grădinile de zarzavat, prin componentele hranei sale (Fig. 2) și prin aerisirea solurilor, cârțița rămâne o specie folositoare.

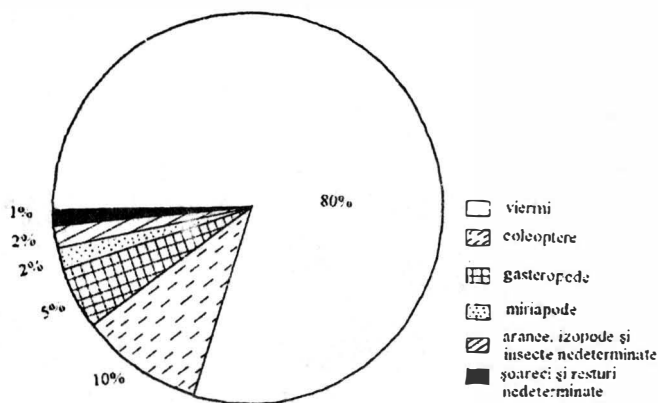

Fig. 2 – Ciclogramă cu reprezentările procentuale ale principalelor componente din hrana cârțiței (*Talpa europaea*), rezultate din analiza conținuturilor stomacale. (După *Murariu*, 1987)

Familia SORICIDAE Gray 1821

Genul *Sorex* Linnaeus 1758

***Sorex araneus* Linnaeus 1758**

Chițcanul-comun este o specie paleartică, larg răspândită în centrul și nordul Europei. În nord-estul României relativ larg răspândit în zonele bogat înierbate și cu solul afânat. Preferă frunzarul pădurilor în care își poate săpa cu ușurință adăposturile în galerii și unde găsește hrană din abundență: răme, larve și insecte adulte, melci, miriapode și alte nevertebrate. Pădurea Foieni (Fig. 1) oferă condiții optime pentru această specie. Mult mai rari sunt indivizii de *S. araneus* în pădurea Tufoasa (lângă localitatea Livada), de unde n-am colectat nici un exemplar. Singurele dovezi ale existenței speciei acolo au fost ingluviile unor răpitoare de noapte, în care, între altele, au fost sesizate și resturile osoase a doi indivizi de *S. araneus*.

Genul *Neomys* Kaup 1829

***Neomys fodiens* (Pennant 1771)**

Chițcanul-de-apă este o specie paleartică central-europeană și vest-siberiană, până în Insula Sakhalin. În nord-vestul României am colectat și am observat indivizi de *N. fodiens* din pădurea Weiss (localitatea Turulung Vii) și la poalele Măgurii Bătarci, de lângă Halmeu Vii.

ORDINUL CHIROPTERA Blumenbach 1779

Subordinul MICROCHIROPTERA Dobson 1875

Familia RHINOLOPHIDAE Bell 1836

Genul *Rhinolophus* Lacépède 1799

***Rhinolophus ferrumequinum* (Schreber 1774)**

Liliacul-mare-cu-nas-potcoavă este o specie paleartică, răspândită din Anglia până în Japonia, spre sud coborând până în nord-vestul Africii, Palestina, Iran, Pakistan și nordul Indiei. În județul Satu Mare am întâlnit indivizi de *Rh. ferrumequinum* în peștera de la Huta Certeze (la 7 sept. 1997), cu ocazia unei scurte incursiuni dintr-o deplasare făcută la acea vreme în județul Maramureș, în bazinul râului Săpânța.

Familia VESPERTILIONIDAE Gray 1821

Genul *Nyctalus* Bowdich 1825

***Nyctalus noctula* (Schreber 1780)**

Liliacul-de-amurg este o specie paleartică, spre sud coborând până în Africa, dar a existat o semnalare și din Mozambic. În nord-vestul României a fost observat de noi în anii 1985 și 1986 la Piru Nou, Sanislău și Foieni. În aceleași locuri am observat, seara, zburând, indivizi de *Pipistrellus pipistrellus* – liliacul-pitic și de *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758) – liliacul-urechiat-brun, făcând o mențiune aparte asupra nesiguranței identificării cu precizie a speciilor.

Desigur, fauna chiropterologică este mai bogată în zona de nord-vest a României, dar în deplasările noastre n-am avut în vedere în mod special grupul liliecilor, pentru care trebuie tehnici speciale de colectare, inelare și identificare în diferitele adăposturi: tunele și galerii de mină, peșteri și fisuri în stânci, turle de biserică și poduri de case, scorburi și crăpături în scoarța arborilor, etc. O posibilă dotare cu un detector de lilieci care să permită stabilirea frecvenței specifice a ultrasunetelor recepționate în vecinătatea unei colonii de lilieci ar completa datele despre acest atât de important grup de mamifere din nord-vestul României.

Ordinul LAGOMOPRPHA Brandt 1855

Familia LEPORIDAE Gray 1821

Genul *Lepus Linnaeus* 1758

***Lepus europaeus Pallas* 1778**

Iepurele-de-câmp, ca specie paleartică, există din vestul Europei până în sud-vestul Asiei. Este singurul reprezentant al familiei *Leporidae* în nord-vestul țării. Deși preferă locurile cu altitudine joasă, poate fi întâlnit și în pădurile montane. În zonele de câmpie și deal folosește orice denivelare de sol pentru a se adăposti. Lizierele de pădure îi oferă locuri bune de refugiu și incursiuni în câmpul deschis, învecinat, cu culturi de cereale. Un alt reprezentant al familiei – *Oryctolagus cuniculus* – iepurele-de-vizină a fost colonizat cu aproximativ 30 de ani în urmă, în județul vecin – Maramureș. Se știe însă că de obicei nu evadează din locurile în care a fost colonizat și se răspândește foarte greu în alte regiuni. Totuși, este de așteptat ca în viitor să fie semnalată și această specie în județul Satu Mare.

Ordinul RODENTIA Bowdich 1821

Familia SCIURIDAE Gray 1821

Genul *Sciurus Linnaeus* 1758

Sciurus vulgaris (Linnaeus 1758)

Veverița este o specie paleartică, în nord-vestul României populând pădurile de foioase și de conifere, cu arbori seculari, care oferă și adăposturi și hrană din belșug. Pentru județele Maramureș și Satu Mare sunt cunoscute preferințele veveriței pentru molidișuri. De asemenea, culoarea veveriței este foarte variabilă (cenușie, roșcată și neagră), nord-vestul țării fiind și din acest punct de vedere particular prin prezența unui număr mai mare decât în alte zone, de veverițe negre. Legea Nr. 26/1976 privind protecția vânatului a favorizat înmulțirea veverițelor și în județul Satu Mare.

Genul *Spermophilus F. Cuvier* 1825

Spermophilus citellus (Linnaeus 1766)

Popândăul este o specie endemic-europeană, pentru care lanțul Munților Carpați reprezintă o barieră între populațiile din bazinul panonic și câmpiile învecinate din Cehia, Slovacia, Austria, Ungaria, vestul României și Iugoslavia, și cele din sudul și estul Carpaților, în sudul României, Bulgaria, Tracia, Moldova și Ucraina. În nord-vestul României există în zonele de șes și deal, cu locuri deschise, înierbate și cu soluri afânate. *Dănilă* (1984) a cercetat hrana de natură vegetală și a constatat că popândăul consumă plante din 70 de specii care fac parte din 19 familii. Între acestea, cu procente mai importante sunt gramineele (64 %), dar în timpul anului rapoartele se pot inversa, trecând pe primul loc (de exemplu) compositele, care pot atinge 80 % din hrană. În cazul hranei popândăilor din nord-vestul țării s-au identificat numai resturi de plante spontane și nu de cereale cultivate.

Familia GLIRIDAE Thoms 1897

Genul *Myoxus Zimmermann* 1780

Myoxus glis (Linnaeus 1766)

Pârșul-mare sau pârșul-cenușiu este o specie europeană, până în nordul Asiei Mici, în Caucaz și nord-vestul Iranului. Este relativ comun în nord-vestul României, populând mai ales pădurile de stejar, dar a fost observat și la nivelul pădurilor de amestec al foioaselor cu coniferele (ex., la Negrești Oaș și Șălătruc).

Genul *Muscardinus Kaup* 1829

Muscardinus avellanarius (Linnaeus 1758)

Pârșul-de-alun este o specie vest-paleartică, limitată la Europa și nordul Anatoliei. În nord-vestul României trăiește în toate tipurile de pădure: Tufoasa – Livada, Foieni, Șălătruc, Turulung Vii, Halmeu.

Familia CRICETIDAE Rochebrune 1883

Genul *Cricetus* Leske 1779

***Cricetus cricetus* (Linnaeus 1758)**

Hârciogul ca specie paleartică, a devenit în România tot mai rar, situația lui fiind similară și în nord-vestul țării, până la altitudinea maximă de 400 – 500 m. Populațiile de hârciog au înregistrat un accentuat declin numeric mai ales după anii '60, când practica agricolă era intensivă, cu monoculturi pe suprafețe întinse și când au fost distruse multe din habitatele sale. De asemenea, presiunea păsărilor răpitoare de zi și de noapte a contribuit la decimarea indivizilor rămași totuși în puținele refugii optime. Modificările de peisaj de după anul 1990, când întinsele tarlale au fost fragmentate în loturile individuale de pământ, unele dintre ele rămânând pârloagă pot favoriza refacerile populațiilor de *Cricetus cricetus* și în nord-vestul țării.

Familia ARVICOLIDAE Gray 1821

Genul *Clethrionomys* Tilesius 1850

***Clethrionomys glareolus* (Schreber 1780)**

Șoarecele-scurmător-de-pădure este o specie vest-paleartică. În România nu este de la nivelul mării până la 2400 m altitudine, cum notează unele surse bibliografice (*Mitchell-Lones și col.*, 1999). De aceea nici în nord-vestul țării nu se întâlnește decât începând cu pădurile din zona dealurilor, unde populațiile sunt mici și izolate. Mai frecvent există în pădurile montane, fără a depăși o densitate de 10 – 15 indivizi/ha. Se hrănește cu frunzele lăstarilor, mușchi de pământ și ierburi, dar la nevoie poate să roadă scoarța lăstarilor de soc, salcâm, frasin. Asemenea obiceiuri de roadere pot provoca pagube însemnate între puieții din pepiniere.

Genul *Arvicola* Lacépède 1799

***Arvicola terrestris* (Linnaeus 1758)**

Șobolanul-roșu-de-apă sau guzganul-roșu este o specie paleartică, euro-siberiană. În România se află în semnificativ declin numeric și aceeași situație am constatat-o și în nord-vestul țării. Declinul este în mare parte datorat concurenței șobolanului-cenușiu (*Rattus norvegicus*), adaptat, între altele și la înot, instalându-se deci și în malurile râurilor, unde erau locurile preferate ale guzganului-roșu. Acesta din urmă există totuși de-a lungul râurilor Tur și Someș.

Genul *Pitymys* Mc Murtrie 1831

***Pitymys subterraneus* (de Selys-Longschamps 1836)**

Șoarecele-subpământean este o specie europeană, care ajunge până în partea vestică a Anatoliei. În nord-vestul României se găsește în vecinătatea locurilor mlăștinoase, deci cu grad înalt de umiditate, până la limita superioară a pădurilor. După rezultatele noastre, această specie este în declin numeric al indivizilor. Rezultatele la colectări sunt din ce în ce mai slabe. Adăugăm, de asemenea, că unii specialiști consideră *Pitymys* cu rang de subgen al genului *Microtus*.

Genul *Microtus* Schrank 1798

***Microtus* (= *Pitymys*) *tatricus* Kratochvil 1952**

Șoarecele-nordic-subpământean este o specie relativ nou semnalată în fauna Europei. Are o răspândire restrânsă și este endemit pentru Carpații Poloniei, Slovaciei, Ucrainei și României. Noi nu am colectat indivizi ai acestei specii din zona la care ne referim, dar ea a fost semnalată de *Flousek și col.* (1985), de lângă Borșa, în județul vecin – Maramureș. În deplasările noastre (Murariu și col., 1998) pe valea râului Mara am colectat două exemplare de *M. tatricus*, în aval de Pod-Cireș, pe malurile pârâului Runcu, în amonte de barajul de pe râul Mara. Este de așteptat ca în colectările viitoare pe văile pâraielor din Munții Oaș să se identifice *M. tatricus* și în județul Satu Mare.

***Microtus arvalis* (Pallas 1778)**

Șoarecele-de-câmp este o specie endemic-europeană, de la coastele Oceanului Atlantic până în centrul Rusiei. Este prezentă și în nord-vestul României, în toate terenurile cultivate, în fânețe și în general în zonele cu un oarecare grad de umiditate. După rezultatele colectărilor noastre, rezultă că în anii 1985 – 1987 nu s-au înregistrat clasi-cele invazii ciclice; nu mai este o specie care să presupună preocupări speciale de com-batere.

***Microtus agrestis* (Linnaeus 1761)**

Șoarecele-de-pământ este o specie paleartică, din vestul Europei până la Lacul Baikal. În nord-vestul României se găsește în populații mici și izolate din zonele mon-tane (ex., la Șălătruc) cu bogat înveliș vegetal și cu mare grad de umiditate, cu soluri ușoare în care își poate săpa cu ușurință galeriile și este ferit de pânda păsărilor răpitoare.

Genul *Ondatra* Link 1795

***Ondatra zibethicus* (Linnaeus 1766)**

Bizamul, originar din America de Nord a fost colonizat în Europa pentru crescătorii/ferme furnizoare de blănuri. Nord-vestul României a fost una dintre cele două “porți” de pătrundere a bizamului în fauna țării, după anul 1938. Prin Delta Dunării a fost semnalat în anul 1951, evadat din colonizarea din răsărit, începând cu anul 1947. Astăzi este răspândit de-a lungul râurilor din toată țara, deci și pe Someș, Tur, și în heleșteele din nord-vestul țării.

Familia MURIDAE Gray 1821

Genul *Micromys* Dehne 1841

***Micromys minutus* (Pallas 1771)**

Șoarecele-pitic este o specie paleartică, din vestul Europei până în Japonia, dar și în regiunea orientală (Assam și myanmar). În nord-vestul României există populații mici, în locurile umede, cu vegetație înaltă (stuf, rogoz, papură). Dar, și în terenurile cultivate cu cereale, de pe lângă surse de umezeală. Cuiburile sale mici și globuloase n-au fost găsite de noi decât în ierburile de pe malurile canalului care traversează șoseaua și Pădurea Tufoasa, din vecinătatea localității Livada.

Genul *Apodemus* Kaup 1829

***Apodemus sylvaticus* (Linnaeus 1758)**

Șoarecele-de-pădure este o specie cu răspândire în Europa, Asia Mică și nordul Africii. Dintre rozătoarele din nord-vestul României este dominantă, pentru că este adaptată la habitate extrem de variabile, atât în orice fel de pădure, cât și în locuri deschise, în culturi agricole, terasamente de cale ferată, vecinătatea așezărilor umane, rurale sau urbane, fie ele cu oarecare grad de umezeală, fie aride.

***Apodemus flavicollis* (Melchior 1834)**

Șoarecele-gulerat este o specie vest-paleartică, fiind răspândită numai în Eu-ropa și în Orientul Apropiat. În nord-vestul României există populații mici, cantonate numai în pădurile mature de foioase și conifere, extrem de rar la altitudini mici și mai frecvent (până la 100 indivizi/ha) în pădurile montane. Fiind de talie mai mare decât *A. sylvaticus*, șoarecele-gulerat este foarte important ca pradă pentru mamiferele carnivore și păsările răpitoare.

***Apodemus agrarius* (Pallas 1771)**

Șobolanul-de-câmp este o specie cu răspândire atât în regiunea paleartică, precum și în cea orientală. În nord-vestul României se deosebește de celelalte specii ale genului prin prezența dungii negre pe spate și prin habitatele particulare, cu mare grad de umiditate, chiar mlăștinoase, din liziere de păduri, pajiști, stufărișuri. Analizele

ingluviilor colectate din localități urbane au evidențiat, între altele și prezența șobolanului-de-câmp în parcuri, cimitire și în general în spațiile verzi cu suprafață de mai multe hectare.

Apodemus uralensis (Pallas 1811)

Șoarecele-mic-de-pădure este o specie paleartică, central- și est-europeană până în vestul Chinei și Mongolia. În nord-vestul României există mai mult în locuri deschise și cu terenuri cultivate, dar pătrunde și în liziere de păduri sau în lăstărișuri (ex., Foieni și Halmeu Vii).

Genul *Rattus* Fischer 1803

Rattus norvegicus (Berkenhout 1769)

Șobolanul-de-casă sau șobolanul-cenușiu este o specie originară din nord-estul Asiei, dar devenită ubicvistă. În nord-vestul țării manifestă aceeași plasticitate adaptativă caracteristică speciei, pentru a trăi și în localități, și în ecosistemele naturale sau cultivate. Mai mult, fiind foarte bun înotător, la nevoie se poate instala și de-a lungul râurilor concurând la hrană și habitat, în unele locuri chiar până la înlocuirea șobolanului-de-apă – *Arvicola*.

Genul *Mus* Linnaeus 1766

Mus musculus Linnaeus 1766

Șoarecele-de-casă este de asemenea o specie ubicvistă, sinantropă, dar și cu populații care trăiesc în afara localităților, de obicei în culturile cu cereale din nord-vestul României. Tocmai pentru că toamna se retrage din câmp spre gospodăriile rurale, adeseori este confundat cu *Mus domesticus* – specie care ar trebui să fie strict sinantropă. Probabil că numai printr-o serie de teste serologice și electroforetice se pot deosebi cu precizie cele două specii de șoareci.

Mus spicilegus Petenyi 1882

Șoarecele-de-mișună este o specie est-europeană, ușor de confundat cu *M. musculus*. Are însă obiceiul de a face mișune sau movile cu rezerve de hrană pentru iarnă, alcătuite din semințe, boabe, inflorescențe etc. Acestea sunt adunate începând cu lunile mai – iunie, iar în a doua jumătate a lunii august și în septembrie le acoperă cu un strat de pământ. Sub mișune există camere-culcușuri pentru indivizii întregii colonii, care comunică între ei și au acces la rezervele de hrană, printr-o complicată rețea de galerii. asemenea mișune am întâlnit în lanurile de grâu dintre Urziceni, Foieni și Sanislău din județul Satu Mare.

ORDINUL CARNIVORA Bowdich 1821

Familia CANIDAE Gray 1821

Genul *Canis* Linnaeus 1758

Canis lupus Linnaeus 1758

Lupul este o specie holarctică, iar în Eurasia existând din vest, peste toată Rusia și Asia centrală, până la coastele Pacificului. În nord-vestul României există încă în efective optime pentru menținerea speciei. Campaniile de combatere a lupului cu momeli otrăvite au avut grave consecințe asupra multor specii, între care păsările răpitoare s-au diminuat numeric cel mai mult. Prezența lupului în județul Satu Mare mai este resimțită la turmele de oi duse vara în zona pășunelor alpine.

Genul *Vulpes* Bowdich 1821

Vulpes vulpes (Linnaeus 1758)

Vulpea este o specie cu răspândire holarctică. Este răspândită din vestul Europei spre răsărit, atingând nord-vestul Africii, Peninsula Arabă, China și Japonia. În nord-vestul României populează mai ales zonele împădurite, îndeplinind rolul de con-

sumator de grad superior, hrana sa principală fiind rozătoarele. Este importantă și ca specie de vânat, din zona șesurilor, până la zona pădurilor de munte.

Familia URSIDAE Gray 1825

Genul *Ursus* Linnaeus 1758

***Ursus arctos* Linnaeus 1758**

Ursul-brun este o specie holarctică. În Palearctic există din vestul Europei până în Orientul Îndepărtat și Japonia. În nord-vestul țării există în pădurile compacte din Munții Oaș.

În deplasările prin județul Satu Mare am avut surpriza să fiu întrebat tocmai de vânători, dacă știu că acolo există două specii de urși. Unii – așa-numiți urși-furnicari și alții urși sau urși bruni. Din discuții mi-am dat seama că de fapt această împărțire a urșilor este pe baza obiceiurilor ursacilor de a răscoli mușuroaiele de furnici, pentru a-și potoli foamea cu hrană mai ușor de procurat.

Familia MUSTELIDAE Swainson 1835

Genul *Meles* Brisson, 1762

***Meles meles* (Linnaeus 1758)**

Bursucul, ca specie palearctică, există și în nord-vestul României, în zonele deluroase, cu păduri înconjurate de culturi agricole. Noi am văzut vizuini de bursuci la Halmeu Vii și la Foieni.

Genul *martes* Pinel 1792

***Martes martes* (Linnaeus 1758)**

Jderul-de-copac este o specie palearctică, central- și est-europeană, care populează pădurile compacte din județul Satu Mare. Nu am observat și nu ne-am lămurit de la localnici dacă există specia *Martes foina* – jderul-de-piatră.

Genul *Mustela* Linnaeus 1758

***Mustela erminea* Linnaeus 1758**

Hermina sau hermelina este o specie holarctică, cu răspândire mai ales circum-polară. În Europa trăiește în partea de centru și răsărit.

În nord-vestul României, după relatările pădurarului *Vasile Macovei* și ale tehnicianului *Dumitru Macovei*, în lunile de iarnă apar grupuri de hermine, alergând în timpul zilei pe deasupra și pe dedesubtul trunchiurilor de arbori doborâți.

***Mustela nivalis* Linnaeus 1766**

Nevăstuica este și ea o specie holarctică, cu răspândire circumpolară, în Europa coborând până la latitudinea insulelor mediteraneene.

În nord-vestul României este mai numeroasă decât hermina. Spre deosebire de aceasta din urmă, nevăstuica nu este strict legată de prezența pădurilor; trăiește și în locuri deschise, cultivate, dar pătrunde și prin grajduri și cotețe din sate.

Familia FELIDAE Gray 1821

Genul *Felis* Linnaeus 1758

***Felis silvestris* Schreber 1777**

Pisica-sălbatică este o specie palearctică. În nord-vestul României există mai ales în pădurile de foioase: le preferă pe cele de stejar, dar vânătorii au întâlnit-o și în luncile râurilor mai importante din județul Satu Mare.

Genul *Lynx* Kerr 1792

***Lynx lynx* (Linnaeus 1758)**

Râsul este o specie euro-siberiană, ocupând însă și regiunile montane din Asia Centrală. În nord-vestul României există doar în pădurile compacte de foioase și conifere din Munții Oaș.

Ordinul ARTIODACTYLA Owen 1848

Familia SUIDAE Gray 1821

Genus *Sus* Linnaeus 1758

Sus scrofa Linnaeus 1758

Mistrețul este o specie paleartică. În nord-vestul României există mai numeroși în pădurile de câmpie și de deal. Am găsit însă suficiente urme și răscoliri de pământ/râmături în pădurile din Munții Oaș. Este o importantă specie de vânat.

Familia CERVIDAE Gray 1821

Genul *Cervus* Linnaeus 1758

Cervus elaphus Linnaeus 1758

Cerbul-carpatin este o specie holarctică. Din Europa lipsește practic din nordul Peninsulei Scandinave și dintr-o serie de insule mediteraneene. În nord-vestul României trăiește numai în zonele împădurite, mai frecvent fiind în pădurile montane.

Genul *Capreolus* Gray 1821

Capreolus capreolus (Linnaeus 1758)

Căprioara este o specie paleartică, larg răspândită în Europa; acolo unde n-a existat (ex., în Irlanda) a fost introdusă. În nord-vestul României ocupă practic toate tipurile de habitate, de la păduri și lunci sau tufișuri, până la locurile deschise și culturi de cereale. În pădurile montane devine mai rară, în favoarea cerbului-carpatin.

CONCLUZII

Situată la jumătatea distanței dintre Polul Nord și Ecuator, cu influențele climatului oceanic din vest și la adăpostul celui continental din est, zona nord-vestică a României deține o foarte interesantă structură faunistică de mamifere. Din cele 39,2 % specii ale zonei, în comparație cu toate speciile de mamifere din România, șase sunt holarctice (*Canis lupus*, *Vulpes vulpes*, *Ursus arctos*, *Mustela erminea*, *Mustela nivalis* și *Cervus elaphus*). Un număr de 27 de specii notate pentru zona la care ne referim sunt paleartice. Unele din acestea au o răspândire mai restrânsă în cadrul zonei, așa cum este cazul ariciului-răsăritean (*Erinaceus concolor*) și al cărțiței (*Talpa europaea*) sau dimpotrivă, unele specii sunt paleartice dar se găsesc și în regiunile zoogeografice învecinate. Exemplu, *Micromys minutus* și *Apodemus agrarius* care ajung și în regiunea orientală. Una din cele 40 de specii semnalate pentru nord-vestul României este venită în fauna țării, ca urmare a evadărilor din crescătoriile pentru blană; este cazul bizamului (*Ondatra zibethicus*), astăzi prezent de-a lungul tuturor râurilor din țară.

În sfârșit, trei din speciile notate sunt endemite europene: *Spermophilus citellus*, *Microtus tatricus* și *Microtus arvalis*.

În sinteză, cele 40 de specii de mamifere din nord-vestul României aparțin la 33 genuri, 17 familii și 6 ordine. Le notăm pe criteriul descrescător al numărului de specii: Rodentia = 20; Carnivora = 9; Insectivora = 4; Chiroptera = 4; Artiodactyla = 3; Lagomorpha = 1. Unele specii trăiesc la limita cu județul Maramureș și pot oricând ajunge și în județul Satu Mare: *Oryctolagus cuniculus*, *Martes foina*, *Lutra lutra* și posibil chiar *Mustela lutreola*. O parte din speciile menționate au importanță cinegetică, altele sunt gazdele unor agenți patogeni, iar altele produc pagube prin dijmuirea recoltelor și prin rezervele de hrană pe care le adună. Totuși, în afara speciilor importante pentru carne, blănuri sau pentru vânat, altele, chiar dăunătoare fiind, dar înregistrând un îngrijorător declin numeric în populații trebuie ocrotite: liliecii, hârciogul, pârșii, șoarecii endemici europeni.

BIBLIOGRAFIE

- CĂLINESCU R.**, 1931 – *Mamiferele României. Repartiția și problemele lor biogeografice-economice*. Bul. Min. Agric. Domen., **151**: 1 – 103
- DĂNILĂ I.**, 1984 – *La composition de la nourriture de nature végétale chez le Spermophile (Citellus citellus L.) en Roumanie*. Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa", **25**: 347 – 366
- FLOUSEK J., FLOUSKOVA Z., TOMASOVA K.**, 1985 – *To the knowledge of small mammals in the Rodnei Mts. (Rumania)*. Vestnik Ceskoslovenske Spolecnosti Zoologicke, **49**: 6 – 17
- HAMAR M.**, 1965 – *Contribuții noi la cunoașterea ecologiei și combaterii șoarecelui-de-câmp (Microtus arvalis Pall.) în țara noastră*. Anal. Secț. Prot. Plantelor I.C.C.A., **2**: 329 – 344
- GAVRILĂ L., MURARIU D., REBEDEA I., MIRCEA L., ȘTEFAN M., VLADIMIRESCU A., BUCUR S.**, 1998 – *Preliminary results of the molecular cytogenetics study on hedgehog (Erinaceus concolor Martin, 1838) (Mammalia: Insectivora) in Romania*. Trav. Mus. natl. Hist. nat. "Grigore Antipa", **40**: 431 – 448
- KARACSONYI C.**, 1995 – *Flora și vegetația județului Satu Mare*. Ed. Muzeului Sătmărean. Satu Mare: 1 – 182 + 22 figuri
- MARCHEȘ G.**, 1965 – *Rozătoarele vectoare în echilibrul biologic în natură*. Ocrot. Naturii, **9**, 2:139 – 155
- MITCHELL-JONES A.J., AMORI G., BOGDANOWICZ W., KRSTUFEK B., REIJNDERS P.J.H., SPITZENBERGER F., STUBBE M., THISSEN J.B.M., VOHRALIK V., ZIMA J.**, 1999 – *The Atlas of European Mammals*. Academic Press. London: 1 – 484
- MURARIU D.**, 1984 – *La liste des Mammifères actuels de Roumanie; noms scientifiques et roumains*. Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa", **26**: 251 – 261
- MURARIU D.**, 1987 – *Aspecte faunistice și ecologice privind mamiferele din nord-vestul României*. Stud. Cerc. Biol., Ser. Biol. An., **38**, 2: 91 – 95
- MURARIU D.**, 1995 – *Mammal Species from Romania. Categories of conservation*. Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa", **35**: 549 – 566
- MURARIU D., RĂDULEȚ N.**, 1998 – *Mammalian fauna (Mammalia) from Maramureș Depression, Romania*. Trav. Mus. natl. Hist. nat. "Grigore Antipa", **40**: 609 – 621
- VASILIU G.D., ȘOVA C.**, 1968 – *Fauna Vertebratica Romaniae. (Index)*. Muz. Jud. Bacău. Stud. Comunic., **2**: 215 – 254

The Chorology of the Wild Mammals (Mammalia) in North-Western Romania (Summary)

Placed at the half distance between the North Pole and the Equator, with the influences of the western oceanic climate and protected by the eastern continental one, the northwestern area of Romania has a very interesting faunal structure of mammals. From the 39.2% species of the area, in comparison with all mammal species of Romania, six are Holarctic (Canis lupus, Vulpes vulpes, Ursus arctos, Mustela erminea, Mustela nivalis and Cervus elaphus). For this area there are reported 27

*Palaeartic species. Some of them have a more restricted distribution within the region, as the East-European hedgehog (*Erinaceus concolor*) and European mole (*Talpa europea*), or on the contrary, some species are Palaeartic but they also occur in the neighbouring geographical areas. For example, *Micromys minutus* and *Apodemus agrarius* which reach the oriental region, too. One of the 40 species mentioned from the north-western Romania came in the Romanian fauna escaping from the fur farms; it is about the muskrat (*Ondatra zibethicus*), today present along all rivers of the country.*

*Finally, three noted species are European endemicities: **Spermophilus citellus**, **Microtus tatricus** and **Microtus arvalis**.*

Synthesizing, the 40 mammal species from northeastern Romania belongs to 33 genera, 17 families and 6 orders. We mention them according to decreasing number of species: Rodentia = 20, Carnivora = 9, Insectivora = 4, Chiroptera = 4, Artiodactyla = 3, Lagomorpha = 1. A part of the mentioned species has a hunting importance, others are the hosts of some pathogenic agents and others generate damages, eating the crops and stocking the food. Excepting the species important for their meat, fur or hunting, the other ones, even injurious but with an alarming numerical decline of their populations, have to be protected: bats, hamsters, dormice, European endemic mice.